

TOIMENPIDEALOITE 280/2001 vp

Palo- ja pelastustoimen henkilöstön eläkeikä

Eduskunnalle

Palo- ja pelastusalalla työn asettamat vaatimukset yksilölliselle toimintakyvylle ovat poikkeuksellisen korkeat fyysisen, psyykkisen sekä sosiaalisen toimintakyvyn kannalta. Hyvää toimintakykyä edellyttävät erityisesti hälytystilanteet, joissa vaaditaan tarkkaa huomiokykyä, nopeita ratkaisuja sekä varmaa, tehokasta ja nopeaa toimintaa kuumassa ja savun seassa tai muutoin vaikeissa ja vaarallisissa olosuhteissa. Savusukellus, johon kuuluu mm. voimakasta lihasponnistusta vaativaa sammutus- ja pelastusraivausta hyvin kuumissa olosuhteissa, on verenkiertoelimistön toimintakyvyn kannalta kuormittavin tehtävä palo- ja pelastustyössä. Iän myötä heikentynyt tai muutoin työn vaatimuksiin nähden riittämätön verenkiertoelimistön toimintakyky rajoittaa ensimmäisenä ja eniten suoriutumista palo- ja pelastustehtävistä. Palomiesten ikääntyessä myös motorinen taito, kuten tasapaino, ketteryys ja reaktionopeus, heikkenevät ja saattavat merkittävästi vaikuttaa toiminta- ja työkykyyn ja täten työskentelyn turvallisuuteen. Motorista taitoa tarvitaan erityisesti työskenneltäessä katoilla ja liukkailla alustoilla sekä käytettäessä tikkaita tai työskenneltäessä muutoin hankalakulkuisissa ja alati muuttuvissa olosuhteissa, mikä on tyypillistä savusukellustilanteissa.

Palomiesten keski-ikä Suomessa on noin 40 vuotta. Tulevaisuudessa ikääntyvien työntekijöiden osuus kasvaa voimakkaasti. Erityispiirteen palomiesten työskentelylle tuo eläkeiän nostaminen kymmenellä vuodella 55 vuodesta 65 vuoteen kunta-alan työntekijöiden eläkelakien uudistuksessa. Useissa palokunnissa operatiivisen

henkilöstön keski-ikä ylittää jo nyt 40 vuotta. Ikääntyminen on ongelma erityisesti pienissä ja keskisuurissa palokunnissa, joissa ei ole mahdollisuuksia henkilöstön vähyden vuoksi sijoittua fyysisesti kevyempiin tehtäviin, vaan jokaisen palomiehen pitää pystyä selviytymään kaikista palo- ja pelastustehtävistä tehokkaasti ja turvallisesti.

Palomiestyössä suojavaatetus sekä paineilmasäiliölaite lisäävät työn kuormitusta. Jokainen operatiivisissa palo- ja pelastustehtävissä toimiva palomies joutuu iästä riippumatta vähintään muutaman kerran vuodessa työtilanteisiin, joissa savusukellusvarustuksen käyttö on turvallisuuden ja terveyden kannalta välttämätöntä. Työ savusukellusvarustuksessa edellyttää usein kävelyä, portaiden nousua, kiipeilyä, raskaiden taakkojen kantamista ja tasapainoilua katolla tai tikkailla. Suojavarustuksen aiheuttama noin 25 kilon lisäpaino lisää verenkiertoelimistön kuormitusta 20—30 prosenttia sekä alentaa maksimaalista työtehoa noin 20 prosenttia. Lisäksi paineilmasäiliölaitetta käytettäessä hengittämisen eli ilman saannin vaikeutuminen ja epätäydellinen hengityskaasujen vaihto lisäävät kuormitusta erityisesti raskaassa lihastyössä.

Paineilmalaitteen käyttö asettaa erityisvaatimuksia myös motorisille taidoille vaikuttamalla pystyasennon hallintaan mm. painopisteen muuttumisen kautta. Laitteen kasvo-osa rajoittaa myös näkökenttää ja vaikuttaa asennon ja tasapainon säätelyyn. Lisäksi työskentely savussa tai muuten hämärissä ja pimeissä paikoissa vaatii muulta kehon säätelyjärjestelmältä enemmän te-

hoa ja tarkkuutta, kun näköaistia ei voida täysin hyödyntää. Täydessä savusukellusvarustuksessa liikkuminen korkeilla paikoilla, liukkailla alustoilla tai vaikeakulkuisissa, ahtaissa paikoissa edellyttää hyvää pystyasennon ja liikkeiden hallintaa.

Kaikkien palomiesten, erityisesti pienimmillä paikkakunnilla, pitää pystyä iästä riippumatta selviytymään kaikista palo- ja pelastustehtävistä, joten palomiesten nopea ikääntyminen ja vaa- jaakuntoistuminen saattavat tulevaisuudessa heikentää palo- ja pelastustoimen tehokasta toimintaa. Samalla saattaa vaarantua myös pelastettavien henkilöiden tarkoituksenmukainen ja turvallinen pelastaminen tulipalo- ja muissa onnetto-

muustilanteissa, jos pelastushenkilöstö ei pysty tavoitteiden mukaisesti tehtäviinsä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lainsäädännön muuttamiseksi siten, että palo- ja pelastustoimen operatiivisissa tehtävissä toimivan henkilöstön osalta siirrytään takaisin ammatilliseen eläkeikään, mikä mahdollistaa alalla nykyisin olevan ja alalle tulevan henkilöstön siirtymisen täydelle eläkkeelle 55 vuoden iässä. Erityis- ja hallintotehtävissä olevan henkilöstön eläkeiästä säädetään erikseen.

Helsingissä 5 päivänä joulukuuta 2001

Lauri Oinonen /kesk
Petri Neittaanmäki /kesk
Kari Myllyniemi /kesk
Antti Rantakangas /kesk
Markku Rossi /kesk
Pekka Vilkuna /kesk
Mika Lintilä /kesk
Katri Komi /kesk
Hannu Aho /kesk
Mauri Salo /kesk
Aulis Ranta-Muotio /kesk
Matti Vanhanen /kesk
Matti Väistö /kesk
Sirkka-Liisa Anttila /kesk
Eero Lämsä /kesk

Niilo Keränen /kesk
Jari Leppä /kesk
Hannu Takkula /kesk
Seppo Kääriäinen /kesk
Sulo Aittoniemi /alk
Seppo Kanerva /kok
Ismo Seivästö /kd
Matti Kangas /vas
Unto Valpas /vas
Marja-Leena Kemppainen /kd
Kari Kärkkäinen /kd
Toimi Kankaanniemi /kd
Reijo Laitinen /sd
Raimo Mähönen /sd